

Verdige og bærekraftige forhold i kollektivtransporten

I korona-året 2020 har folk som jobber i samfunnskritiske yrker fått mye ros og positiv oppmerksomhet. Nå er det på tide å gjøre ord til handling, og kreve bedre arbeidsvilkår for folk som gjør jobbene som samfunnet er aller mest avhengig av. Blant disse er bussjåførene.

Konkurrans utsatt kollektivtrafikk er hverken lønnsomt for bussarbeidere, miljøet eller fellesskapet. Kommersielle busselskap er til gjengjeld svært lønnsomme for sine eiere. I 2018 tok de største selskapene i sektoren samlet ut 380 millioner kroner i overskudd, mens Samfunnsøkonomisk Analyse samme år viser at Ruter i Oslo og Akershus har en årlig merkostnad på 18 millioner for å administrere anbud og kontraktsoppfølging. Dette er midler fellesskapet i prinsippet skulle ha brukt på å utvikle kvaliteten på kollektivtilbudet og sikret dem som jobber der anstendige lønns- og arbeidsvilkår.

Busselskapenes dårlige utnytting av materiell fører til at busser som er fullfinansierte av fylkeskommunene kun blir benyttet omlag 2/3 av sin faktiske levetid. Nasjonalt vil dette med en beregnet kostnad på 16 milliarder kroner for 6400 busser, bety et årlig tap på 540 millioner kroner, anslår Fagforbundet. Dette er dårlig forvaltning av både økonomi og miljø.

Høsten 2020 streiket tusenvis av bussjåfører landet over for en lønn å leve av og arbeidsvilkår som er til å leve med. De siste tiårene har kollektivtransporten i de fleste fylker blitt anbudsutsatt, og konsekvensen er uverdige arbeidsforhold i disse samfunnskritiske jobbene. Massiv overvåking av hver enkelt sjåfør gjennom arbeidsdagen, arbeidsdager som er styrt i detalj på minuttnivå og manglende pausetid til å kunne gå på toalettet er bare noen av utfordringene. Økt bruk av delt skift, som gir svært lange arbeidsdager der bare en del av timene er betalt, har blitt hverdagen for landets bussjåfører. Slike arbeidstidsordninger gjør det vanskelig for sjåfører å ha et vanlig familieliv, og gjør arbeidet svært belastende. I tillegg forsøker kollektivselskapene å spare penger på materiell, slik at bussen blir en farligere arbeidsplass for sjåførene.

SV vil ha slutt på uverdige og farlige arbeidsforhold for landets bussjåfører, og støtter bussjåførene i deres kamp for bedre lønn og større innflytelse over sin

arbeidshverdag og yrkesutøvelse. Slutt på anbud i kollektivtransporten og rekommunalisering av kollektivselskapene er nødvendig for å sikre en klok forvaltning av offentlige midler og gjøre fylkeskommunene grønnere.

Samfunnskritiske jobber er faktisk for viktige til å overlate til markedskreftene.